

Η αγιολογική ευσυνειδησία του Παπασταύρου Παπαγαθαγγέλου

/ [Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη ανάρτηση:<http://www.pemptousia.gr/?p=82117>]

Ο Παπασταύρος όμως ήταν σε πλεονεκτικότερη θέση, καθόσον αξιοποίησε και τα δεδομένα της σύγχρονης έρευνας (από τις αρχαιολογικές μαρτυρίες μέχρι την έκδοση κειμένων) και έτσι το έργο του είναι εκσυγχρονισμένο. Ασφαλώς τα κείμενα του αγίου Νεοφύτου είναι θεολογικότερα και πιο ολοκληρωμένα, υπό την έννοια ότι σε αυτά δίνονται, όταν υπάρχουν, όλα τα ιστορικά στοιχεία της ζωής των αγίων, δηλ. κατονομάζονται ο τόπος και ο χρόνος της γέννησης, τα ονόματα των γονέων, η ενδεχόμενη παιδεία, ο τόπος της ασκήσεως και άλλες λεπτομέρειες, η εκκλησιαστική τους δράση, η οσιακή τους κοίμηση, τα θαύματα κ.άλ. Όλα αυτά είναι στοιχεία που αξιοποιούσαν οι βιογράφοι των αγίων, αποβλέποντας στην ανάδειξη και της ουρανομιμήτου πολιτείας των αγίων.

Πηγή: optikoagiologio.blogspot.com

Αυτό έπραξε και ο Νεόφυτος, κατακλείοντας επιπλέον τα κείμενά του συνήθως με σειρά χαιρετισμών προς εγκωμιασμό των αγίων. Ο Παπασταύρος όμως ακολούθησε διαφορετικό δρόμο· στα κείμενά του είχε στόχευση κυρίως την ηθική διδασκαλία των πιστών, γι' αυτό και η ιστορική και θεολογική θέαση περιορίζεται στα απολύτως απαραίτητα. Οι βιογραφίες των αγίων στα έργα του Παπασταύρου δεν έχουν πολλές ιστορικές πληροφορίες. Σκοπός του ήταν πως να παρακινήσει τον χριστιανό να μιμηθεί τις αρετές των αγίων, αδιαφορώντας για λεπτομέρειες της ζωής τους. Εξάλλου όλες οι βιογραφίες είναι ολιγοσέλιδες, πλην μίας, αυτής του αγίου Σπυρίδωνος, η οποία σε έκταση υπερέχει κατά πολύ από τις υπόλοιπες.

Το ηθοπλαστικό περιεχόμενο των κειμένων ασφαλώς εντάσσεται στη θεολογική νοοτροπία του συγγραφέα και στις απαιτήσεις της εποχής του. Νομίζουμε ότι εκπλήρωσε τον σκοπό που έθεσε ο συγγραφέας, γεγονός που τεκμαίρεται ποικιλοτρόπως. Οι Κύπριοι διδάχθηκαν πολύ μέσα από τις σελίδες του συγκεκριμένου έργου του Παπασταύρου. Την αξία του έργου εκτίμησε θετικά ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρυσόστομος Α΄, γι' αυτό και το διαμοίρασε σε όλους τους κληρικούς της νήσου, με σκοπό, μέσα από την κατάρτιση των πνευματικά αρμοδίων, να γνωρίσει στη συνέχεια και ο λαός αυτόν τον πνευματικό πλούτο της πατρίδας μας.

Η Κύπρος χαρακτηρίσθηκε «νήσος των αγίων». Το περιεχόμενο του βιβλίου δικαιώνει αυτόν τον χαρακτη-ρισμό. Όπως επιγραμματικά αναφέρει ο προμνημονευθείς Αρχιεπίσκοπος: «Στο βιβλίο τούτο περιγράφεται η ζωή και η δράση προσώπων που κατάγονταν από την Κύπρο ή εγκαταστάθηκαν στη νήσο μας και τα οποία αναδείχθηκαν άγιοι είτε με την αγιότητα της ζωής τους είτε με τον υπέρ Χριστού μαρτυρικό θάνατό τους. Ο αριθμός των αγίων αυτών προσώπων είναι τόσο σημαντικός, ώστε η νήσος μας να έχει την τιμή και τη χάρη να κληθεί

ως «νήσος των Αγίων». Ο Παπασταύρος είναι απόλυτα πεπεισμένος για την ορθότητα του χαρακτηρισμού, γι' αυτό και τον επικαλείται συχνά, σε σημείο υπερβολής. Όμως η υπερβολή φανερώνει την απόλυτη πεποίθηση του συγγραφέα για την αξία αυτού του πλούτου που θα πρέπει να γίνει γνωστός και πέραν από τα σύνορα της πατρίδας μας, προκειμένου να εκτιμηθεί πανορθόδοξως δεόντως. Η λογοκρατική και υλιστική εποχή μας παρακάμπτεται μέσα από τα παλαιόσημα και τη στάση ζωής των αγίων. Εξάλλου οι άγιοι «έδωσαν αίμα και έλαβαν πνεύμα». Αυτό το πνεύμα είναι ο ευκλείδιος κινητήριο μοχλός που μπορεί να μετακινήσει προς την πρόπουσα θέση τον κόσμο. Η Κύπρος, ως «νήσος των αγίων», έχει, κατά τον Παπασταύρο, να δώσει πολλά προς αυτή την κατεύθυνση.

Κατακλείοντας τη σύντομη αυτή περιήγηση στο αγιολογικό έργο του Παπασταύρου θα θέλαμε να υπογραμμίσουμε ένα επιπλέον χαρακτηριστικό στοιχείο, παρακάμπτοντας πολλά άλλα εξίσου σημαντικά, τα οποία περιέχονται στις σελίδες του βιβλίου «Μορφές που αγίασαν την Κύπρο». Ο Παπασταύρος παρουσιάζεται, όπως ήδη υπαινίχθηκε, πολύ καλός γνώστης των τοπικών προφορικών παραδόσεων για τους αγίους της Κύπρου, τις οποίες και καταγράφει. Ασφαλώς για τον ιστορικό και τον αγιολόγο του μέλλοντος αυτή η καταγραφή, συγκεντρωμένη μάλιστα σε ένα βιβλίο, θα αποτελέσει σημείο αναφοράς. Με τη λειτουργική, εορτολογική και αγιολογική ευρυμάθειά του ο Παπασταύρος αξιοποιεί τις προφορικές παραδόσεις με κατάλληλο τρόπο, έτσι ώστε αυτές να εντάσσονται αρμονικά στις σελίδες του βιβλίου.

Δεν υποκύπτει στον πειρασμό της υπερβολής, που ενίοτε είναι έκδηλος σε ανάλογα έργα. Ο Παπασταύρος γνωρίζει ότι αυτές οι παραδόσεις εκφράζουν την ψυχή και το πνεύμα των Κυπρίων, γι' αυτό και τις αποδέχεται. Εξάλλου η Ορθόδοξη Ανατολή ουκ ολίγες φορές «λειτούργησε» μέσα από τους «μύθους», οι οποίοι προσφέρουν ανεκτίμητης μορφωτικής και πνευματικής αξίας οφέλη. Τα αγιολογικά κείμενα ήταν οι διηγήσεις που έλεγαν οι παλαιότεροι (συνήθως μανάδες, παππούδες και γιαγιάδες) στη θέση των παραμυθιών στα μικρά παιδιά και καλλιεργούσαν έτσι μία αυθόρμητη αγάπη προς την Εκκλησία και τους αγίους της. Ήταν τα λαϊκά «εγχειρίδια θεολογίας». Αυτά τα γλυκά και όμορφα «παραμύθια», τις αγιολογικές προφορικές παραδόσεις, καταγράφει και τις διαφυλάττει από τη λήθη του χρόνου ο Παπασταύρος.

Επιστέγασμα όλων των αγιολογικών έργων του είναι τα απολυτίκια των εορτών και των αγίων, τα οποία παρατίθενται στο πρωτότυπο κείμενο με παράλληλη παράφραση, προκειμένου να γίνεται κατανοητό το περιεχόμενο και στους απλοϊκούς στη γνώση. Το απολυτίκιο είναι ένας παιάνας δοξολογίας προς τους αγίους. Είναι μία έκφραση βαθιάς τιμής προς τα πρόσωπα των αθλητών του Χριστού που έδωσαν τα πάντα για τον δοξασμό του Θεού και την εδραίωση της

Εκκλησίας. Είναι η ομολογία της δικής τους τελειότητας και ταυτόχρονα της δικής μας εκτίμησης για την έξυπνη επιλογή που έκαναν. Σε αυτούς ανήκει η μακαριότητα και σε μας η υπόμνηση για τη μίμησή τους, στον Θεό όμως, τον συντελεστή όλων των καλών, η δόξα και η τιμή στους ατελεύτητους αιώνες.

Αιωνία η μνήμη του αιμνήστου και συλλειτουργού και πνευματικού πατρός Παπασταύρου. Η ψυχή του ας αναπαύεται στη «Χώρα των ζώντων», όπου οι άγιοι περιλουσμένοι με το φως του Θεού δοξολογούν αενάως τον Τριαδικό Θεό.

Πηγή: «Μνήμη Παπασταύρου, τιμητικός τόμος, 100 χρόνια από την Γέννησή του, 10 χρόνια από τη κοίμησή του», σελ.69-78, ίδρυμα Παπασταύρου Παπαγαθαγγέλου, Λευκωσία 2011.